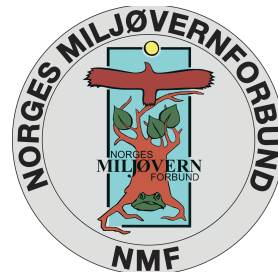

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
E-post: postmottak@nfd.dep.no

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/dok/horinger/horingsdokumenter/2014/Horing-om-forenkling-av-det-norske-anskaffelsesregelverket.html?id=764140>

Bergen, 31.10.2014

Miljøvennlig høringsinnspill til NOU 2014:4 Enklere regler —bedre anskaffelser

Norges Miljøvernforbund (NMF) er i dag den eneste miljøorganisasjonen i Norge som over flere år har hatt miljøvennlige og korrupsjonsfrie offentlige anskaffelser som ett av våre satsningsområder. NMF har siden 2011 vist at vår organisasjon både har evne, vilje og kompetanse til å avdekke, klage inn og få medhold i våre klager på offentlige anskaffelser der det ikke er tatt miljøhensyn.

På de neste sidene følger vårt høringsinnspill i forhold til NOU 2014:4 Høring - Forenkling av det norske anskaffelsesregelverket. NMF håper at denne forenklingen blir utført med et mest mulig miljøvennlig resultat.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

INNHOLDSFORTEGELSE

MILJØVENNLIG HØRINGSINNSPILL TIL NOU 2014:4 ENKLERE REGLER —BEDRE ANSKAFFELSER	1
INNLEDNING.....	3
NMF SIN TILBAKEMELDING VEDRØRENDE NOU 2014:4	5
LOV OM OFFENTLIGE ANSKAFFELSER § 1 (FORMÅLSBESTEMMELSEN) BØR BLI MER MILJØVENNLIG:	5
LOV OM OFFENTLIGE ANSKAFFELSER § 5 (MILJØ BØR BLI ETT AV DE GRUNNLEGGENDE PRINSIPPENE):	5
LOV OM OFFENTLIGE ANSKAFFELSER § 6 (MILJØBESTEMMELSEN)	5
DET BØR BLI KOSTNADSFRIKT FOR FRIVILLIGE INTERESSEORGANISASJONER Å KLAGE INN TIL KOFA	5
DET BØR BLI KOSTNADSFRIKT Å KLAGE INN MILJØFIENDTLIGE ANSKAFFELSER SAMT ULOVLIGE DIREKTE ANSKAFFELSER TIL KOFA.....	5
KOFA BØR IGJEN FÅ MULIGHETEN TIL Å ILEGGE OVERTREDELSSESGEBYR.....	5
DET BØR INNFØRES MILJØKRAV I ”EGENERKLÆRING OM HELSE, MILJØ OG SIKKERHET (HMS)”	5
DET BØR INNFØRES KRAV OM BESKRIVELSE AV MILJØ I ANSKAFFELSESPROTOKOLLEN	6
TILBYDERNE BØR PÅLEGGES Å LEVERE DIGITAL KOPI AV TILBUDENE	6
MILJØFIENDTLIGE ULOVLIGE DIREKTE ANSKAFFELSER SOM NMF HAR BLITT TIPSET OM I SISTE HALVDEL AV OKTOBER 2014.	7
ROMSDAL FYLKESKOMMUNE 14.10.2014	7
STATENS VEGVESEN 17.10.2014, KOSTNADSSPREKK PÅ 900 %!.....	7
VARDØ KOMMUNE 17.10.2014, ULOVLIGE KONTRAKTER TIL OVER 20 MILLIONER KRONER	7
KRISTIANSUND KOMMUNE 18.10.2014, ULOVLIGE DIREKTE ANSKAFFELSER FOR RUNDT 13 MILLIONER KRONER	7
STATENS VEGVESEN HAR TROLIG TILDELT MESTA AS ULOVLIGE KONTRAKTER FOR FLERE 100 MILLIONER KRONER	8
MILJØVERNFORBUNDET SØKER SPONSOR TIL KOFA-KLAGER.....	8
NMF TAR GJERNE I MOT TIPS PÅ MILJØFIENDTLIGE ULOVLIGE DIREKTE ANSKAFFELSER	8
NMF VAR I 2013 NORGES VIKTIGSTE BIDRAGSYTER TIL Å AVDEKKE ULOVLIGE DIREKTE ANSKAFFELSER.....	9
EN LITEN OVERSIKT AV SAKER DER NMF HAR BIDRATT MED KLAGER TIL KOFA	10
KOFA-SAK 2011/161: ÅLESUND KOMMUNE DØMT TIL MILJØGEBYR PÅ KR 60.000,-.....	10
KOFA-SAK 2011/149: “ØRSKOGFJELL SKISENTER” DØMT FOR MILJØFIENDTLIG ANSKAFFELSE	10
KOFA-SAK 2011/229: FRØYA KOMMUNE DØMT TIL KR 100.000,- I MILJØGEBYR	10
KOFA-SAK 2011/230: FRØYA KOMMUNE DØMT TIL KR 150.000,- I MILJØGEBYR	10
KOFA-SAK 2011/253: SKODJE KOMMUNE DØMT TIL KR 250.000,- I MILJØGEBYR	10
KOFA-SAK 2011/256: RAUMA KOMMUNE DØMT TIL KR 370.000,- I MILJØGEBYR	10
KOFA-SAK 2011/322: HALDEN KOMMUNE DØMT TIL KR 140.000,- I MILJØGEBYR.....	10
KOFA-SAK 2012/8: RESULTERTE I AT STATENS VEGVESEN FIKK KR 100.000,- I MILJØBOT FRA ØKOKRIM.....	11
KOFA-SAK 2012/53: FITJAR KOMMUNE DØMT TIL MILJØGEBYR PÅ KR 545.000,-	11
AUST-AGDER FYLKESKOMMUNE VAR MILJØVENNLIG, OG UNNGIKK MILJØBOT PÅ KR 255.000.000,-	11
NMF SINE KOFA-KLAGER HAR RESULTERT I MER MILJØVENNLIGE ANSKAFFELSER	12
KONKLUSJON.....	13

Innledning

NMF viser til NOU 2014:4 Høring - Forenkling av det norske anskaffelsesregelverket der det kan virke som at det foreslås at gjeldende bestemmelsene om miljøvennlige anskaffelser tas ut av regelverket.

Etter NMF sin mening er lov om offentlige anskaffelser (LOA) en av de viktigste lovene vi har for at både offentlige aktører og privat næringsliv skal opptre mer miljøvennlig. Offentlige virksomheter har etter dagens lovgivning et ansvar for å bruke og etterspørre miljøvennlige varer tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder. Om offentlige aktører setter miljøkrav i sine kontrakter, så må private aktører opptre mer miljøvennlig for å oppfylle kontraktskravene. I tillegg er lovverket om offentlige anskaffelser et av de viktigste anti-korrupsjonsverktøyene som man har.

NMF ønsker at forbruk og produksjon skal være mest mulig bærekraftig. Offentlig sektor bør gå foran og vise vei når de selv handler på markedet. Økt vekt på miljø, livsløpskostnader og positivt omdømme kan også bidra til en bedre og mer økonomisk effektiv offentlig sektor. Vi mener at offentlig sektor, som en stor kunde, har et spesielt ansvar for å bidra til at miljøbelastningene knyttet til innkjøp blir minimale.

Eksisterende formålsbestemmelsen i lov om offentlige anskaffelser §1 fastslår at: *"Det offentlige skal opptre med stor integritet slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenelig måte."*

Miljø skal være en naturlig del av alle offentlige innkjøp. Det er derfor viktig at det stilles store miljøkrav til offentlige anskaffelser.

NMF er en frivillig interesseorganisasjon som er opptatt av at samtlige offentlige virksomheter i hele Norge skal konkurranseutsette sine anskaffelser på mest mulig miljøvennlig vis.

Dessverre kan det virke til at det i NOU 2014:4 er foreslått å fjerne bestemmelsene om at offentlige anskaffelser skal foretas på en miljømessig og fremtidsrettet måte. I stedet er det foreslått at offentlige aktører skal ha fokus på kortsiktig økonomisk profitt.

NMF viser til NOU 2014:4 Høring - Forenkling av det norske anskaffelsesregelverket der det kan virke som at flertallet foreslår at gjeldende bestemmelsene om miljøvennlige anskaffelser tas ut av regelverket. NMF siterer følgende;

“2.11 Ikke-anskaffelsesfaglige hensyn

Med ikke-anskaffelsesfaglige hensyn menes samfunnsmessige eller politiske hensyn som skal eller kan ivaretas gjennom offentlige anskaffelser. Flertallet mener det ligger innenfor mandatet å uttale seg om gjeldende særnorske bestemmelser, som tradisjonelt anses å ivareta ikke-anskaffelsesfaglige hensyn. **Ut fra et forenklingperspektiv foreslår flertallet at gjeldende bestemmelser tas ut av regelverket.** Begrunnelsen varierer noe for de ulike bestemmelsene, men alle forslagene baseres på et ønske om å rendyrke lovens formål gjennom hele regelverket. Det påpekes også at gjeldende bestemmelser er lite egnet til å ivareta de hensyn som de opprinnelig skulle ivareta.

Utvalgets mindretall mener prinsipielt at utvalget, basert på en tolkning av mandatet, ikke skal uttale seg om disse spørsmålene. Under henvisning til at flertallet har vurdert dagens bestemmelser, foreslår mindretallet likevel at bestemmelsene skal bestå.”

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/dok/horinger/horingsdokumenter/2014/Horing-om-forenkling-av-det-norske-anskaffelsesregelverket/Horingsbrev.html?id=764144>

Det kan på NMF virke som at regjeringen har sendt ut en høring der det foreslås å fjerne miljøbestemmelsen § 6 fra lov om offentlige anskaffelser. Det kan også virke til at det foreslås å endre selveste formålet (§ 1) med lov om offentlige anskaffelser.

NMF observerer i dag at mange offentlige aktører i sine anskaffelser nærmest konsekvent fokuserer på lavest mulig pris, og lite eller ingen ting på miljø. Mange offentlige aktører følger heller ikke opp at leverandørene etterlever de få miljøkravene som er fastsatt i konkurransegrunnlaget. Konsekvensene både for oppdragsgivere og leverandører som velger å utelate å etterleve miljøbestemmelsene i lov om offentlige anskaffelser er dessverre svært små. Det vil gi et helt feil signal om det nå besluttes at miljøkravene skal fjernes fra lov om offentlige anskaffelser.

NMF håper at Norge bestemmer seg for å følge Danmark sitt eksempel, og heller sette større fokus på at alle offentlige anskaffelser, skal være miljøvennlige anskaffelser. Difi har nylig publisert en artikkel på sine nettsider om Danmark sin satsning på miljøvennlige offentlige anskaffelser. Artikkelen kan leses her:

<http://www.anskaffelser.no/nyhet/2014-10-22/vil-overvake-status-samfunnsansvarlige-innkjop>

NMF sin tilbakemelding vedrørende NOU 2014:4

NMF mener det er greit at regelverket for offentlige anskaffelser forenkles. **Men NMF er sterkt uenig i at lov om offentlige anskaffelser skal forenkles på bekostning av miljøet. NMF mener også at det virker betenkelig at det foreslås å gjøre radikale endringer med formålsbestemmelsen til lov om offentlige anskaffelser.** NMF har følgende forbedringsforslag til høringen.

Lov om offentlige anskaffelser § 1 (formålsbestemmelsen) bør bli mer miljøvennlig:

Det bør fortrinnsvis spesifiseres enda tydeligere i formålsbestemmelsen at offentlige aktører i sine anskaffelser har en plikt til å ivareta hensyn til miljø og bærekraftig utvikling.

Lov om offentlige anskaffelser § 5 (miljø bør bli ett av de grunnleggende prinsippene):

I fremtiden bør ”**miljøvennlige anskaffelser**” bli ett av de grunnleggende prinsippene i loven, dette på lik linje med; likebehandling, konkurranse, forutberegnelighet, gjennomsiktighet, etterprøvbarhet og proporsjonalitet.

Lov om offentlige anskaffelser § 6 (miljøbestemmelsen)

Etter NMF sin mening vil det være uakseptabelt og sterkt kritikkverdig om staten Norge bestemmer seg for å fjerne miljøkravene fra lov om offentlige anskaffelser. Miljøbestemmelsene i lov om offentlige anskaffelser bør heller skjerpes inn ytterligere. I dagens noe slepphendte regelverk så er det spesifisert at det kun er “*under planleggingen*” av den enkelte anskaffelse at offentlige aktører skal ta hensyn til livssyklus kostnader, universell utforming og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen. NMF mener at det bør stilles helt klare krav til at offentlige aktører også under selve anskaffelsen og i hele avtaleperioden og eventuell utfasingsperiode skal ta hensyn til miljøet. Mye av miljøbelastningen fra offentlige anskaffelser kan stamme fra for eksempel avfall fra tidligere anskaffelser, og det er viktig at det spesifiseres i lovverket at også avfall skal håndteres på miljøvennlig vis.

Det bør bli kostnadsfritt for frivillige interesseorganisasjoner å klage inn til KOFA

Det bør i fremtiden bli gratis for frivillige interesseorganisasjoner å klage inn saker innen deres interesseområde til KOFA.

Det bør bli kostnadsfritt å klage inn miljøfiendtlige anskaffelser samt ulovlige direkte anskaffelser til KOFA

Det bør i fremtiden bli kostnadsfritt å klage inn miljøfiendtlige anskaffelser samt ulovlige direkte anskaffelser til KOFA.

KOFA bør igjen få muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr

KOFA bør igjen få muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr, både i forhold til anskaffelser der det ikke er tatt tilstrekkelige miljøhensyn, og i forhold til ulovlige direkte anskaffelser.

Det bør innføres miljøkrav i ”egenerklæring om helse, miljø og sikkerhet (HMS)”

Det bør i ”Egenerklæring om helse, miljø og sikkerhet (HMS)” ikke bare stilles krav til at leverandørene har fokus på arbeidsmiljø, men også at leverandørene har fokus på mer tradisjonelt miljøvern, som å hindre forurensende utslipp, naturvern, samt å bevare eksisterende biologisk mangfold.

http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-04-07-402#KAPITTEL_7

Det bør innføres krav om beskrivelse av miljø i anskaffelsesprotokollen

Dagens anskaffelsesprotokoll er veldig nyttig for oss dersom vi ønsker innsikt i hvordan anskaffelsesprosessen har gått for seg. Det hadde imidlertid vært fordelaktig om det også var et krav til at offentlige aktører i denne anskaffelsesprotokollen kunne beskrive hvordan anskaffelsen og de ulike tilbudene ivaretar ulike miljøhensyn, samt hvilke miljøkonsekvenser anskaffelsen har. Dersom det hadde vært krav til en miljøbeskrivelse i protokollen, så kunne NMF i stor grad ha unnlatt å be om innsyn i leverandørenes tilbud, noe som trolig ville ha vært arbeidsbesparende for offentlige aktører.

Tilbyderne bør pålegges å levere digital kopi av tilbudene

De fleste offentlige aktører er profesjonelle nok til å stille krav til at leverandørene leverer en minnebrikke eller en CD med digital kopi av samtlige tilbudsdokumenter. Blant profesjonelle offentlige oppdragsgivere er det også vanlig å kreve at leverandørene leverer en "digital sladdet utgave av tilbudet". Dette vil gjøre saksbehandlingen for den offentlige virksomheten svært mye raskere i fall noen skulle benytte Offentleglova § 23 til å kreve innsyn i de innkomne tilbudene.

Dessverre finnes det også uprofesjonelle offentlige aktører, som f.eks. Statens vegvesen, som aldri krever at tilbyderne leverer en digital kopi av tilbudsdokumentene. Denne uprofesjonaliteten resulterer i at den offentlige virksomheten får mye merarbeid ved å manuelt skanne tilbudene, samt manuelt å vurdere hvilke opplysninger som er unntatt offentligheten. En ytterligere konsekvens er at disse uprofesjonelle offentlige aktørene kun unntaksvis klarer å etterleve tidsfristene som er fastsatt i Offentleglova. Ofte får man ikke slike uprofesjonelle offentlige oppdragsgivere til å utlevere tilbudene før etter at de har blitt klaget inn til overordnet forvaltningsorgan.

Etter NMF sin mening ville det ha vært svært arbeidsbesparende for alle offentlige virksomheter dersom det var et krav i forskriften om at det skal leveres med digital kopi av tilbudene, samt at det også blir et forskriftskrav at alle tilbydere må levere en "digital sladdet utgave av tilbudet". Et slikt forskriftskrav ville også spare de som anmoder om innsyn for masse frustrasjon, og unødvendig klagebehandling til overordnet forvaltningsorgan fordi at offentlige oppdragsgivere ikke klarer å overholde tidsfristene som er fastsatt i Offentleglova.

Miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser som NMF har blitt tipset om i siste halvdel av oktober 2014.

Det er åpenbart at det kun er toppen av isfjellet av ulovlige miljøfiendtlige anskaffelser som hvert år blir klaget inn til KOFA. KOFA fungerer i dag ikke etter hensikten. Det er svært liten risiko for at offentlige aktører som begår store økonomiske lovbrudd blir klaget inn til KOFA. NMF tør nesten påstå at det blir meldt inn flere ulovlige direkte anskaffelser til NMF, enn til KOFA. Siste gang det ble meldt inn en ulovlig direkte anskaffelse til KOFA var 29.08.2014 (KOFA-sak nr 2014/101). Litt lenger ned i dette skrivet har vi spesifisert hvor mange tips om ulovlige direkte anskaffelser som er blitt meldt inn til NMF siden siste halvdel av oktober 2014. Dessverre er det slik at mange næringsdrivende ikke våger å melde inn saker til KOFA, dette av frykt for at den offentlige virksomheten vil hevne seg ved ikke å tildele fremtidige oppdrag. Som en ideell interesseorganisasjon er NMF villig til å bistå næringslivet med å klage inn offentlige oppdragsgivere til KOFA, forutsatt at det i de ulovlige direkte anskaffelsene ikke er tatt miljøhensyn. Ett klart kjennetegn ved ulovlige direkte anskaffelser, er at det som regel heller ikke er tatt miljøhensyn i disse anskaffelsene.

NMF mottar stadig vekk tips om offentlige aktører som både gjør ulovlige direkte anskaffelser, og som visstnok heller ikke har fokus på miljø. Det bør være åpenbart for alle og enhver at det blant offentlige aktører i Norge florerer med ulovlige direkte anskaffelser, der det med stor sannsynlighet heller ikke settes miljøkrav! I siste halvdel av oktober 2014 har NMF mottatt følgende tips på aktører som ideelt sett burde ha blitt klaget inn til KOFA for å ha utført ulovlige direkte anskaffelser:

Romsdal fylkeskommune 14.10.2014

- Leder for kontrollutvalget i Romsdal fylkeskommune har 14.10.2014 bekreftet overfor NRK at denne fylkeskommunen fremdeles utfører en hel rekke med ulovlige direkte anskaffelser.

<http://www.nrk.no/mr/fylkeskommunen-handlet-ulovlig-1.11984400>

Statens vegvesen 17.10.2014, kostnadssprekk på 900 %!

- Statens vegvesen bekreftet 17.10.2014 overfor NRK at de hadde unnlatt å lyse ut nytt veisystem i Mossregionen etter gjeldende regelverk. I et forsøk på ulovlig å omgå regelverket, hadde Statens vegvesen anslått kostnaden i forkant av anskaffelsen på et kunstig lavt nivå like under terskelverdi, dette resulterte i en kostnadssprekk på hele 900 %! Denne måten å unngå regelverket på, er en relativt kjent metode for å favorisere sine venner og bekjente på (kameraderi), eller i verste fall korrupsjon...

<http://www.nrk.no/ostfold/kostnadene-for-veiutredning-sprakk-med-900-prosent-1.11990899>

Vardø kommune 17.10.2014, ulovlige kontrakter til over 20 millioner kroner

- 17.10.2014 avslørte NRK at rådmannen i Vardø kommune over flere år har gjort gjentatte ulovlige direkte anskaffelser, der han bl.a. har tildelt sine bekjente i selskapet FAK Prokuria AS ulovlige kontrakter til over 20 millioner kroner.

<http://www.nrk.no/nyheter/1.11991266>

Kristiansund kommune 18.10.2014, ulovlige direkte anskaffelser for rundt 13 millioner kroner

- Rådmannen i Kristiansund kommune har 18.10.2014 bekreftet på kommunens nettsider at kommunen har gjort ulovlige direkte anskaffelser for rundt 13 millioner kroner.

<http://www.kristiansund.kommune.no/nyheter/brudd-pa-regelverket-om-offentlige-anskaffelser.aspx>

Statens vegvesen har trolig tildelt Mesta AS ulovlige kontrakter for flere 100 millioner kroner

- Et eksempel på en stor norsk virksomhet som tilnærmet konsekvent har pris som eneste tildelingskriterium, og som **aldri** evaluerer på miljø er Statens vegvesen. Statens vegvesen følger heller aldri opp at leverandørene etterlever kontraktsmessige og lovpålagte miljøforpliktelser. NMF kjenner til at det statlig eide entreprenørselskapet Mesta AS stadig vekk bryter sine kontraktsforpliktelser på miljøsidan, uten at Statens vegvesen ser ut til å bry seg nevneverdig om dette. For noen få dager siden har NMF mottatt opplysninger om at Statens vegvesen i et forsøk på kunstig å blåse opp salgsverdien av Mesta AS trolig har tildelt dette selskapet en rekke ulovlige "bestillinger" over EØS-terskelverdi, som totalt sett beløper seg til flere 100 millioner kroner.

Miljøvernforbundet søker sponsor til Kofa-klager

Dessverre har staten Norge gjort det for kostbart og lite hensiktsmessig for frivillige interesseorganisasjoner å klage inn brudd på offentlige anskaffelser til KOFA. NMF mener det er nødvendig å rydde opp i den miljøfiendtlige og økonomiske ukulturen som nå råder hos mange offentlige aktører, og hos deres leverandører. Det går frem av artikkel i NRK at "*mange firmaer kvier seg for å klage på anbuadsregelbrudd, fordi de er redde for å miste oppdrag*".

<http://www.nrk.no/nordnytt/kvier-seg-for-a-klage-pa-anbud-1.8407365>

NMF mener at vi gjør samfunnet en tjeneste når vi sørger for å klage inn miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser til KOFA. Dersom det igjen blir kostnadsfritt å klage inn miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser til KOFA, så er NMF villig til å bistå næringslivet med å gjøre denne jobben. Alternativt, dersom noen som leser dette innlegget er villig til å dekke NMF sine saksbehandlingskostnader, så er NMF villig til å klage inn de fleste miljøfiendtlige lovbrudd som vi blir gjort oppmerksomme på. NMF søker med dette etter sponsorer som er villig til å støtte oss med å klage inn miljøfiendtlige anskaffelser til KOFA.

NMF tar gjerne i mot tips på miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser

NMF tar også gjerne i mot tips på miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser som vi kan vurdere å klage inn til KOFA. Det er en fordel om tipserne sender oss dokumentasjon på ulovligheten, samt en kort beskrivelse på hvilke negative effekter den ulovlige direkte anskaffelsen har på miljøet. Inntil regelverket igjen blir endret, så er NMF dessverre avhengig av litt økonomisk støtte før vi kan se oss råd til å klage inn sakene til KOFA.

NMF kjenner til at det er kostnadsfritt å klage inn miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser til EU sitt klageorgan ESA. NMF jobber imidlertid med å sette oss inn i regelverket slik at vi i fremtiden skal kunne sende inn klager på miljøfiendtlige anskaffelser til ESA. Forutsetningen for å kunne sende inn klager til ESA er at anskaffelsen er høyere enn EØS-avtalen sine terskelverdier. NMF håper derfor at våre sympatisører er villig til å tipse oss om miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser som overstiger EØS-avtalen sine terskelverdier. EØS-avtalen sine gjeldende terskelverdier er publisert her:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/tema/konkurransepolitikk/offentlige-anskaffelser/terskelverdier.html?id=414970>

NMF var i 2013 Norges viktigste bidragsyter til å avdekke ulovlige direkte anskaffelser

I følge magasinet Kommunal Rapport var Norges Miljøvernforbund i 2013 den bidragsyteren som bidro til å avdekke flest ulovlige direkte anskaffelser. Av totalt 7 offentlige virksomheter som i 2013 ble dømt til å betale gebyr for ulovlige direkte anskaffelser, stammet 5 av klagene fra Norges Miljøvernforbund. Norges Miljøvernforbund har i 2013 derved stått for 71,5 % av klagene som KOFA har ansett som så alvorlige at de har funnet det nødvendig å ilegge overtredelsesgebyr. Utdrag av artikkelen fra Kommunal Rapport vises nedenfor:

Fikk gebyr

Den hardeste sanksjonen Kofa kan ilegge er et såkalt overtredelsesgebyr for ulovlige direkte anskaffelser. I fjor fikk Røyken, Drammen, Halden, Rauma, Skodje og Frøya kommune slike gebyr. Flest gebyr fikk Frøya (2).

Gebyrer utstedt av Kofa i 2013

Innklagd ▼	Klager	Saks.nr	Gebyr	Prosent av kontraktens verdi
Drammen kommune	Jan Hausken	2011-336	110 000	9
Frøya kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-230	100 000	8,4
Frøya kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-229	150 000	10,7
Halden kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-322	140 000	7,5
Rauma kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-256	370 000	10
Røyken kommune	Jan Hausken	2011-340	400 000	9
Skodje kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-253	250 000	10

Kilde: Kommunal rapport 02.01.2014

http://kommunal-rapport.no/artikkel/her_er_innkjops_verstingene

En liten oversikt av saker der NMF har bidratt med klager til KOFA

Av saker som NMF har klaget inn, eller der saksbehandlere fra NMF har bistått kan følgende saker nevnes:

KOFA-sak 2011/161: Ålesund kommune dømt til miljøgebyr på kr 60.000,-

- KOFA-sak 2011/161: Ålesund kommune fikk gebyr på kr 60.000,- fordi at kommunen leide inn en underleverandør til å dumpe 800 tonn med kloakk i nedslagsfeltet til et vassdrag. Grunnet KOFA-sakens medieoppmerksomhet satte Fylkesmannen i Møre og Romsdal en endelig stopper for den alvorlige miljøforurensingen før KOFA-saken ble ferdigbehandlet (premiss 22). Underlig nok anså KOFA fylkesmannens stoppordre grunnet alvorlig miljøforurensing som en formildende omstendighet, og reduserte derfor gebyret fra planlagte kr 720.000 til bare kr 60.000,- , for dokumentasjon se KOFA-sak 2011/161 premiss 19 og 22. Ett av NMF sine frivillige medlemmer bistod klager med innklagingen av Ålesund kommune til KOFA.

KOFA-sak 2011/149: "Ørskogfjell skisenter" dømt for miljøfiendtlig anskaffelse

- KOFA-sak 2011/149: Det kommunalt eide skisenter "Ørskogfjell skisenter" ble dømt for å ha gjort en ulovlig direkte anskaffelse da de ulovlig finansierte en demning ved et vassdrag. Årsaken til at NMF klaget inn saken var at demningen ville føre til redusert vannstand i elven vinters tid, noe som kunne gå på bekostning av bestanden av smolt fra laks og ørret. Laks og ørretbestanden i den aktuelle elven var på et kritisk lavt nivå allerede før demningen ble bygd.

KOFA-sak 2011/229: Frøya kommune dømt til kr 100.000,- i miljøgebyr

- KOFA-sak 2011/229: Frøya kommune fikk kr 100.000,- i gebyr for å ha utført en ulovlig direkte anskaffelsen. Den aktuelle kommunen hadde ikke skrevet noe om miljø i den ulovlige kontrakten.

KOFA-sak 2011/230: Frøya kommune dømt til kr 150.000,- i miljøgebyr

- KOFA-sak 2011/230: Frøya kommune ble ilagt kr 150.000,- i gebyr for en ulovlig direkte anskaffelse. Årsaken til at NMF klaget inn saken var at kommunen nektet å svare på om det i den aktuelle ulovlige kontrakten var leid inn miljøvennlige leasingbiler.

KOFA-sak 2011/253: Skodje kommune dømt til kr 250.000,- i miljøgebyr

- KOFA-sak 2011/253: Skodje kommune ble ilagt kr 250.000,- i gebyr for en ulovlig direkte anskaffelse. Årsaken til at NMF klaget inn saken var at kommunen ikke hadde skrevet noe om miljø i de ulovlige vinterdriftskontraktene, og at eventuelt saltforbruk kan gå på bekostning av omkringliggende natur. Etter NMF sin mening bør det være kontraktsfestet i en hver vinterdriftskontrakt at salting er uønsket.

KOFA-sak 2011/256: Rauma kommune dømt til kr 370.000,- i miljøgebyr

- KOFA-sak 2011/256: Rauma kommune ble ilagt kr 370.000,- i gebyr for en ulovlig direkte anskaffelse. Årsaken til at NMF klaget inn saken var at kommunen ikke hadde skrevet noe om miljø i de ulovlige vinterdriftskontraktene, og at eventuelt saltforbruk kan gå på bekostning av omkringliggende natur. Etter NMF sin mening bør det være kontraktsfestet i en hver vinterdriftskontrakt at salting er uønsket.

KOFA-sak 2011/322: Halden kommune dømt til kr 140.000,- i miljøgebyr

- KOFA-sak 2011/322: Halden kommune ble ilagt kr 140.000,- i gebyr for det som KOFA karakteriserte som grovt uaktsomt brudd på anskaffelsesloven. Halden kommune hadde i sin ulovlige reguleringskontrakt ikke skrevet noen ting om at arkitekten skulle ta hensyn til miljø i reguleringsplanen.

KOFA-sak 2012/8: resulterte i at Statens vegvesen fikk kr 100.000,- i miljøbot fra Økokrim

- KOFA-sak 2012/8: Statens vegvesen hadde på vegne av Nordland fylkeskommune leid inn en privat aktør til å bygge en veg i Fauskeide naturreservat. Kontrakten var signert etter vedståelsesfristen, og NMF klaget inn saken som en ulovlig direkte anskaffelse. NMF fikk medhold i klagen, og Nordland fylkeskommune ble dømt for å ha utført en ulovlig direkte anskaffelse. Statens vegvesen fikk i etterkant en bot på kr 100.000,- fra Økokrim grunnet denne ulovlige vandaliseringen av Fauskeide naturreservat.

KOFA-sak 2012/53: Fitjar kommune dømt til miljøgebyr på kr 545.000,-

- KOFA-sak 2012/53: Fitjar kommune fikk et gebyr på kr 545.000,- for ulovlig direkte anskaffelse av elektrisk kraft. Fitjar kommune hadde sørget for å kjøpe inn direkte miljøfiendtlig kraft fra sitt lokale kraftverk, noe som gjorde at NMF klaget inn denne ulovlige direkte anskaffelsen til KOFA.

Av saker som NMF **ikke** har klaget inn kan følgende nevnes spesielt:

Aust-Agder fylkeskommune var miljøvennlig, og unngikk miljøbot på kr 255.000.000,-

- NMF vurderte en stund å klage inn Aust-Agder fylkeskommune for uten konkurranse å ha tildelt busskontrakter verdt mer enn 1,7 milliarder kroner. Etter at Aust-Agder fylkeskommune gav NMF sin saksbehandler innsyn i de ulovlige kontraktene så oppdaget vi at det var satt meget fremtidsrettede miljøkrav i den ulovlige kontrakten. De særdeles gode miljøkravene synliggjorde at Aust-Agder fylkeskommune hadde gjort sitt beste for å tenke miljø i denne avtalen, dette gjorde at fylkeskommunen slapp å bli klaget inn til KOFA av NMF. Forutsatt at saken hadde blitt klaget inn, og KOFA hadde gitt et gebyr på 15 %, så sparte Aust-Agder fylkeskommune kr 255.000.000,- på å være miljøvennlig.

NMF sine KOFA-klager har resultert i mer miljøvennlige anskaffelser

NMF har flere ganger mottatt dokumentasjon på at vårt frivillige arbeid har ført til at flere offentlige virksomheter bestreber seg på å konkurranseutsette sine anskaffelser på en miljøvennlig måte. Som et eksempel på at NMF sin aktivitet har hatt en positiv effekt i forhold til at kommuner oppfører seg mer lovlydig kan det vises til hovedartikkelen i avisen Hitra-Frøya 25.04.2013. Det fremgikk av artikkelen at Frøya kommune grunnet frykt for "Oddekalv-bot" stoppet opp sitt nye forsøk på å utføre en ny miljøfiendtlig ulovlig direkte anskaffelse. I følge avisen Hitra-Frøya fant Frøya kommune ut at det var best å etterleve miljøbestemmelsene i loven slik at kommunen unngikk en ny KOFA-klage fra Kurt Oddekalv i Norges Miljøvernforbund. Vi i NMF mener det er hyggelig med tilbakemeldinger som viser at vårt miljøarbeid har hatt en positiv effekt slik at offentlige virksomheter oppfører seg mer miljøvennlige og lovlydige i forhold til offentlige anskaffelser.

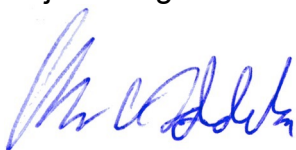
Konklusjon

NMF mener det også i fremtiden skal være krav til at offentlige aktører setter fokus på at offentlige anskaffelser skal være miljøvennlige anskaffelser.

NMF har følgende tilbakemeldinger til NOU 2014:4:

- Det må i Lov om offentlige anskaffelser § 1 (formålsbestemmelsen) spesifiseres enda tydeligere at offentlige aktører i sine anskaffelser har en plikt til å ivareta hensyn til miljø og bærekraftig utvikling.
- Det må i Lov om offentlige anskaffelser § 5 fastsettes at miljøvennlige anskaffelser skal være ett av de grunnleggende prinsippene i alle offentlige anskaffelser.
- Det må i Lov om offentlige anskaffelser § 6 (miljøbestemmelsen) fastsettes at offentlige aktører har plikt til å ivareta miljøhensyn under planleggingen, under selve anskaffelsen og i hele avtaleperioden og eventuell utfasingsperiode.
- Det må i fremtiden bli gratis for frivillige interesseorganisasjoner å klage inn saker til KOFA innen deres interesseområde.
- Det bør i fremtiden bli kostnadsfritt å klage inn miljøfiendtlige anskaffelser samt ulovlige direkte anskaffelser til KOFA.
- KOFA bør igjen få muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr, både i forhold til anskaffelser der det ikke er tatt tilstrekkelige miljøhensyn, og i forhold til ulovlige direkte anskaffelser.
- Det bør i "Egenerklæring om helse, miljø og sikkerhet (HMS)" ikke bare stilles krav til at leverandørene har fokus på arbeidsmiljø, men også at leverandørene har fokus på mer tradisjonelt miljøvern, som å hindre forurensende utslipp, naturvern, samt å bevare eksisterende biologisk mangfold.
- Det bør innføres krav om beskrivelse av miljøhensyn som er foretatt, og anskaffelsens eventuelle miljøkonsekvenser i anskaffelsesprotokollen
- Tilbyderne bør pålegges å levere digital kopi av tilbudene + en digital sladdet utgave av tilbudeene. Dette vil virke arbeidsbesparende for alle offentlige virksomheter som ønsker å overholde tidsfristene som er fastsatt i Offentleglova. I tillegg vil det virke mer miljøvennlig om offentlige innsynsanmodninger besvares digitalt, fremfor i en papirutskrift.

Miljøvennlig hilsen

Kurt W. Oddekalv
Leder

Øystein Bønes
Saksbehandler